

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Факультэт музычнага мастацтва

Кафедра мастацтва эстрады

УЗГОДНЕНА

І.а. загадчыка кафедрай

_____ Т.Н. Дробышава
« ____ » _____ 20 ____ г.

УЗГОДНЕНА

Дэкан факультэта

_____ І.М. Грамовіч
« ____ » _____ 20 ____ г.

ВУЧЕБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

АРАНЖЫРОЎКА І ПЕРАЛАЖЭННЕ МУЗЫЧНЫХ ТВОРАЎ

для спецыяльнасці

1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках)

*(напрамкі спецыяльнасці: 1-17 03 01-01 Мастацтва эстрады
(інструментальная музыка),*

1-17 03 01-02 Мастацтва эстрады (камп’ютарная музыка),

1-17 03 01-03 Мастацтва эстрады (спевы),

1-17 03 01-06 Мастацтва эстрады (прадзюсарства))

Складальнік:

Горын С.Г., старшы выкладчык кафедры мастацтва эстрады

УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

Разгледжана і ўзгоднена

на паседжанні Савета УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 10 ад 20.06.2017 г.)

Мінск, 2017

СКЛАДАЛЬНІК:

С.Г. Горын, старшы выкладчык кафедры мастацтва эстрады ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”.

РЭЦЕНЗЕНТЫ:

С.С. Авадок, дацэнт кафедры народна-інструментальнай творчасці установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”;

А.І. Ахвердава, загадчык кафедры мастацкай творчасці і прадзюсарства прыватнай ўстановы адукацыі “Інстытут сучасных ведаў імя А.М.Шырокава”, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт.

Разгледжаны і рэкамендаваны да зацверджэння:

кафедрай мастацтва эстрады УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пракакол № 11 ад 16.05.2017 г.)

саветам факультэта музычнага мастацтва УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пракакол №9 ад 29.05. 2017 г.)

ЗМЕСТ

1.	ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА	4
2.	ТЭАРЫТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	5
2.1	Вучэбныя пасобія.....	6
2.2	Канспекты лекцый.....	6
2.2	Кіна-, відэа- і аудыёматэрыялы.....	16
3.	ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	17
3.1	Практыкум.....	17
3.2	Апісанне практычных работ.....	17
3.3	Тэматыка семінарскіх заняткаў.....	17
3.4	Рэкамендуемыя рэпертуарныя зборнікі.....	18
4.	РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЮ ВЕДАЎ.....	19
4.1	Заданія для самостойнай работы студэнтаў.....	19
4.2	Спіс пытанняў па тэмах семінарскіх, практычных і індыўідуальных заняткаў	19
5.	ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ	23
5.1	Вучэбная праграма	23
5.2	Асноўная літаратура	47
5.3	Дадатковая літаратура	47

1. ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбна-метадычны комплекс па вучэбнай дысцыпліне “Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў” распрацаваны у адпаведнасці з адукацыйнай праграмай і адукацыйным стандартам па спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках): 1-17 03 01-01 Мастацтва эстрады (інструментальная музыка), 1-17 03 01-02 Мастацтва эстрады (камп’ютарная музыка), 1-17 03 01-03 Мастацтва эстрады (спевы), 1-17 03 01-06 Мастацтва эстрады (прадзюсерства) для ўстаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь.

У дадзеным ВМК аб’ядноўваюцца структурныя элементы навукова-метадычнага забеспячэння выкладання вучэбнай дысцыпліны “Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў”.

Галоўная мэта ВМК – забеспячэнне атрымання студэнтамі прафесійнай адукацыі ў галіне аранжыроўкі і пералажэння музычных твораў, паступовае павышэнне якасці дадзенай адукацыі, выкарыстанне лепшага сусветнага вопыта выкладання вучэбнай дысцыпліны “Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў”, аснова на рэзультатах навуковых даследаванняў у гэтай галіне адукацыі.

Галоўнымі задачамі ВМК з’яўляюцца:

- вызначэнне асаблівасцей выкладання вучэбнай дысцыпліны “Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў” для студэнтаў ВНУ,
- дапамога студэнту і выкладчыку ў пашырэнні ведаў аб інструментарыі эстрадных ансамблей і аркестраў з мэтай выкарыстання сродкаў выразнасці музычных інструментаў пры стварэнні партытур;
- пашырэнне ведаў студэнта аб эстрадных ансамблях, біг-бэндах, струнных, камерных і эстрадна-сімфанічных аркестраў;
- сістэматызацыя прынцыпаў навучання напісання музычных партытур для эстрадных ансамбляў і аркестраў розных складаў;

- сістэматызацыя асаблівасцей напісання розных музычных стыляў і жанраў джазавай, рок- і поп-музыкі.

Вучэбна-метадычны комплекс па вучэбнай дысцыпліне “Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў” састаіць з 5 раздзелаў, ён уключае ў сябе тэарытычныя і практычныя раздзелы, раздзел кантролю ведаў і дапаможны раздзел, а таксама тлумачальную запіску.

Вучэбна-метадычны комплекс па вучэбнай дысцыпліне “Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў” распрацаваны для студэнтаў усіх курсаў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, а таксама для выкладчыкаў для сістэматызацыі працэса падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне аранжыроўкі і пералажэння музычных твораў.

2. ТЭАРЫТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

2.1. Рэкамендуемыя вучэбныя пасобія для тэарытычнага вывучэння вучэбнай дысцыпліны ў адпаведнасці з адукацыйнай праграмай і адукацыйным стандартам па спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках):

1-17 03 01-01 Мастацтва эстрады (інструментальная музыка),

1-17 03 01-02 Мастацтва эстрады (камп'ютарная музыка),

1-17 03 01-03 Мастацтва эстрады (спевы),

1-17 03 01-06 Мастацтва эстрады (прадзюсерства) для ўстаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь:

1. *Браславский, Д. А.* Аранжировка для эстрадных ансамблей и оркестров / Д. А. Браславский. – М. : Музыка, 1974. – 392 с.

2. *Гаранян, Г. А.* Аранжировка для эстрадных и вокально-инструментальных ансамблей / Г. А. Гаранян. – М. : Музыка, 1986. – 224

3. *Гаранян, Г. А.* Основы эстрадной и джазовой аранжировки / Г. А. Гаранян. – М. : Фонд Георгия Гараняна, 2010. – 252 с.

4. *Олеников, К. В.* Аранжировка / К. В. Олеников. – Ростов н/Д : Феникс, 2003. – 112 с.

2.2. Канспекты лекцый:

Лекцыя 1. (2 гадз.) Уводзіны

Мэта курса аранжыроўкі і пералажэння музычных твораў, вывучаемага на працягу 6 семестраў у вышэйшай навучальнай установе, – навучыць студэнта ствараць аранжыроўкі і пералажэнні музычных ансамблевых і аркестравых твораў для рознага складу эстрадных ансамбляў і аркестраў. Валоданне такімі навыкамі неабходна будучаму артысту ў яго далейшай працы.

Гэта значна пашырае прафесійнаму музыканту магчымасці выбару сольнага, ансамблевага і аркестровага рэпертуару. У той жа час непасрэднае знаёмства з рознымі спецыфічнымі прыёмамі аркестровага

пісьма падчас навучання дапамагае глыбокаму разуменню спецыфікі ансамблевага і аркестровага гучання, спрыяючы тым самым развіццю прафесійна-выканальніцкіх якасцяў музыканта. Існуюць розныя віды аранжыровак і пералажэнняў, кожнаму з якіх адпавядаюць свае спецыфічныя прыёмы. Разам з тым, ёсць і агульныя заканамернасці, якімі неабходна карыстацца пры выкананні той ці іншай аранжыроўкі. Адною з галоўных задач курса аранжыроўкі і пералажэння музычных твораў з'яўляецца выхаванне ў навучэнцаў беражлівых адносінаў да асаблівасцеў музычнага развіцця арыгінала. Чым дакладней пералажанне перадае спецыфіку яго гучання, тым лепш выконвае яно сваю задачу. Аднак у творы можна змяніць не толькі танальнасць і фактуру, але і агульную форму, нават стыль і жанр. Таксама, часта творчаму пераасэнсаванню і трансфармацыі падлягаюць такія кампаненты музычнай фактуры, як мелодыя, гармонія, метр, тэмп, дынаміка і іншыя.

У аранжыроўках і пералажэннях, якія прадугледжваюць большую колькасць галасоў у ансамблі ці ў аркестры, неабходна, каб кожны з утвораных галасоў знаходзіўся ў адпаведнасці з гармоніяй суправаджэння, быў натуральны ў сваім развіцці, адпавядаў патрабаванням аркестровай тэсітуры і пры сумесным выкананні з іншымі галасамі даваў добра збалансаваны дынамічны ансамбль.

Ажыццяўляючы пералажэнне для якога-небудзь вызначанага калектыву, неабходна ўлічваць яго выканальніцкі профіль, узровень, колькасны склад ансамблевых і аркестровых партый, тэхнічныя і выразныя магчымасці музычных інструментаў, аб'ём іх дыяпазонаў і іншыя спецыфічныя асаблівасці ансамбля ці аркестра.

Для таго, каб працэс практычнага асваення навыкаў аранжыроўкі і пералажэння музычных твораў быў больш глыбокім, неабходна

выкананне пісьмовых заданняў спалучаць з аналізам, спецыяльна падобраных для дадзенай тэмы, ўзораў, выдадзеных аранжыровак і пералажэнняў у комплексе з праслухоўваннем аўдыя- ці відэа- запісаў дадзеных музычных ансамблевых ці аркестравых твораў. Стараннае знаёмства з імі пашырыць уяўленне навучэнцаў пра

аранжыроўку, дапамога ім глыбей раскрыць магчымасці выкарыстання розных прыёмаў ансамблевага і аркестровага пісьма

Выкананне пісьмовага задання па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў трэба пачынаць перш наперш з разбору твора. Такі разбор, мэтай якога з'яўляецца падрабязнае азнаямленне з асаблівасцямі развіцця музычнай формы, акажа вялікую дапамогу ў працы над творам.

Працэс засваення курса аранжыроўкі і пералажэння музычных твораў можа праходзіць у адрыве ад іншых прадметаў навучальнага цыкла, і перш за ўсё ад такіх, як спецыяльны інструмент, аркестравы клас, інструментазнаўства, камп'ютарная аранжыроўка, тэорыя музыкі і гармонія. Без дакладнага ўяўлення пра тэхнічныя і выразныя магчымасці музычных інструментаў і межах іх дыяпазонаў, без разумення ўмоў, пры якіх можа быць дасягнуты збалансаваны дынамічны ансамбль, без ведання заканамернасцей гарманічнага развіцця немагчыма на прафесійным узроўні зрабіць аранжыроўку ці пералажэнне музычнага твора. Усё гэта кажа пра тое, што і пытанні аркестровага класа, і асабліва пытанні гармоніі неаддзельныя ад рашэння агульных задач курса аранжыроўкі.

Лекцыя 2. (2 гадз.)

Тэма 1. Асноўныя паняцці вучэбнай дысцыпліны. Класіфікацыя саставаў ансамбляў і аркестраў

Вывучэнне асноўных паняццяў і тэрмінаў курса аранжыроўкі і пералажэння музычных твораў.

Аранжыроўка (ад фр. *arranger* — «прыводзіць у парадак, уладкоўваць») – мастацтва падрыхтоўкі і адаптацыі музычнага твора для ўяўлення яго ў форме, якая адрозніваецца ад першапачатковага. Гэты музычны тэрмін адрозніваецца ад аркестроўкі ці інструментаўкі тым, што дапускае ўжыванне розных спосабаў развіцця першапачатковага матэрыялу – змена гармоніі, ужыванне транспазіцыі і мадуляцый, даданне новага матэрыялу, уступу, імпрывізацый, коды і

гэтак далей. Часцей за ўсё аранжыроўка выконваецца для аднаго з саставаў эстрадных ансамбляў ці аркестраў.

Аранжыроўкай таксама называецца аблегчаная ці любая іншая версія арыгінальнага твора для таго ж самага інструмента. У тэрміна аранжыроўка ёсць яшчэ адно значэнне: у джазавай музыцы аранжыроўкай называецца розныя змены, якія музыканты ўносяць ў час выканання, імправізіруючы сваю партыю. Адным з відаў аранжыроўкі з'яўляецца пералажэнне музычнага твора з аднаго жанру ці стылю ў іншы, ці з аднаго складу ансамбля ці аркестра ў іншы склад ансамбля ці аркестра.

Інструментоўка – паняцце, якое аб'ядноўвае ўсе віды творчых пералажэнняў твораў для музычных інструментаў.

Аркестроўка – пералажэнне музычнага твора для аднаго з відаў аркестраў.

Транскрыпцыя – пералажэнне музычнага твора для іншага музычнага інструмента, ансамбля, аркестра ці голасу, альбо яго вольная віртуозная апрацоўка. Таксама транскрыпцыяй завецца вольны ці блізкі да арыгінала «здым» нотнага тэксту музычнага твора з фанаграмы.

Апрацоўка – любое перайначванне арыгінальнага нотнага тэксту музычнага твора, якія пераследваюць пэўныя мэты, прыкладам прыстасаванне яго для выканання аматарамі музыкі, якія не валодаюць высокай тэхнікай, выкарыстанні ў навучальна-педагагічнай практыцы, выкананні іншым складам музычных інструментаў.

Разам з тым, існуючыя абазначэнні – транскрыпцыі, апрацоўкі, аранжыроўкі, парафразы, – неадназначныя і тым самым падзяляюць долю многіх музыказнаўчых тэрмінаў. Кожны даследнік укладае ў іх свой сэнс і ўжывае іх па-рознаму. Па сённяшні дзень няма выразных крытэраў для жанравай дэфініцыі апрацоўкі музыкі на раньш напісанны музычны тэкст.

Варта сказаць, што існуюць і аб'ектыўныя прычыны гэтай з'явы. Справа у тым, што самі тэрміны і абазначэнні, такія, як пералажэнне, апрацоўка, аранжыроўка, транскрыпцыя, парафраз адбываюцца з розных моў – беларускай, лацінскай, грэчаскай, нямецкай, французскай, у кожнай з якіх маюць свой спектр значэнняў і адносяцца да розных сфер дзейнасці. Так, «апрацоўка» і «пералажэнне» – беларускія словы (апрацоўваць, г.зн. перайначваць і перакладаць што-небудзь). «Транскрыпцыя» – лацінскае слова (transcriptio, – перапісанне), парафраз – грэцкае, якое абазначае пераказ. Нарэшце «аранжыроўка» адбываецца ад нямецкага *arrangieren* ці французскага *arranger*, што даслоўна азначае «прыводзіць у парадак, уладкоўваць».

Партытура (італ. *partitura* — падзел, размеркаванне) – у музыцы нотны запіс шматгалоснага музычнага твора, прызначанага для выканання ансамблем, хорам ці аркестрам, у якой усе партыі (галасы) адна над другой дадзены ў вызначаным парадку.

Клавір – 1) агульная назва клавійных музычных інструментаў (клавікорд, фартэпіяна, клавесін). 2) Пералажэнне партытуры оперы, араторыі для голасу з фартэпіяна ці інструментальнага і аркестровага сачынення для фартэпіяна. 3) партыя для фартэпіяна.

Аркестравы голас – адзін ці некалькі музычных інструментаў, звязаных выкананнем адной аркестравай партыі.

Аркестравая партыя – частка партытуры, нотны тэкст для аднаго ці некалькіх музычных інструментаў.

Дырэкцыён – кампактны нотны запіс шматгалоснага музычнага твора ў ладзе C (часцей за ўсё на 3-4 нотных радках), прызначаны для зручнага чытання аркестравай партытуры ці складання чарнавіка партытуры.

Пералік складаў аркестраў ці ансамбляў. Інструментальныя, вакальныя і вакальна-інструментальныя саставы. Біг-бэнд, эстрадна-сімфанічныя, сімфанічныя, духавыя і іншыя аркестры, аркестры

народных інструментаў. Вакальныя гурты. Вакальна-інструментальныя ансамблі. Хоры. Стылі, стылявыя напрамкі і жанры.

Лекцыя 3. (2 гадз.)

Тэма 2. Асноўныя прынцыпы афармлення ансамблевых і аркестравых партытур

Асноўныя правілы нотнай графікі і афармлення партытуры для аркестра

Нотная графіка – гэта сукупнасць знакаў і правіл для фіксацыі асноўных параметраў музычнага гучання: вышыні, працягласці (рытму), гучнасці і тэмбру.

Партытурная натацыя з'яўляецца адной з найбольш складаных форм пісьмовага замацавання інфармацыі, адным з кампанентаў гісторыі музыкі і часткай пісьмовай культуры чалавецтва.

Афармленне партытуры пачынаецца са стварэння партытурнай сістэмы натацыі – поўнай ці скарачанай.

Партытурная акалада поўнай партытурнай сістэмы ўключае ўсе інструменты абранага складу аркестра. Яе складаюць агульная вертыкальная лінія, што аб'ядноўвае ўсе натацыі, патоўшчаная лінія, што ахапляе партыі інструментаў аркестравой групы, дадатковыя дужкі, якія вылучаюць партыі аднайменных і відавых інструментаў. Злева ад партытурнай акалады указваюцца поўныя назвы ўсіх інструментаў і іх лады (абазначаюцца лацініцай). На наступных старонках назвы інструментаў не паказваюцца.

Скарачаная партытурная сістэма можа складацца з адной партыі, аркестравой групы ці якога-небудзь інструментальнага ансамбля. Калі партытура пачынаецца з такой сістэмы, то на звароце тытула паказваецца поўны пералік інструментаў. На адной старонцы могуць размяшчацца дзве ці больш скарачаныя партытурныя сістэмы. Уводныя

інструменты і аркестровыя групы указваюцца лявей партытурнай акалады скарачана, а натамосцы інструментаў, якія вымыкаюцца, апускаюцца на наступнай старонцы.

Справа ад партытурнай акалады выстаўляюцца ключы, ключавыя знакі і тактавы памер. Над тактавым памерам вышэй верхняга натамосца указваюцца тэмп і характар музыкі.

Стварэнне партытурнай сістэмы завяршаецца разметкай тактавых ліній. Тактавая лінія з'яўляецца перарывістай, яна адпавядае патоўшчанай лініі акалады, якой яднаюцца інструментаў аркестровай групы.

У адрозненне ад агульных правіл у партытуры прынята запісваць ноты, размешчаныя на сярэдняй лініі натамосца, толькі шылем уніз.

Літарныя ці лічбавыя арыенціры выстаўляюцца над верхнім радком партытуры. У адносінах да партытуры тэрмін «ранжыр» азначае строгае вертыкальнае і сінхроннае размяшчэнне аркестровых партый, дынамічных адценкаў, а таксама гарызантальную адпаведнасць паміж верхнімі і ніжнімі дадатковымі лініямі натамосца.

Змена памеру і ключавых знакаў ужыццяўляюцца на аснове агульных правіл: лявей ад тактавай лініі паказваюцца ключавыя знакі, а справа — неабходны памер і ключавыя знакі. Калі ж такая змена супадае з пераваротам ліста, то ўсё гэта паказваецца на старонцы, якая скончылася, а на наступнай — новыя памер і танальнасць. У дакладна выкананых партытурах ужываецца сістэма т.зв. выпісаў партый, якія выконваюцца ў залежнасці ад канкрэтных абставін (адсутнічае выканаўца на яком-небудзь інструменце, акустычныя ўмовы выканання і т.п.).

Партытура завяршаецца падвойнай тактавай рысай, апошняя з іх, падобна групавой лініі ў партытурнай акаладзе, з'яўляецца патоўшчанай.

У партытуры эстраднага аркестра музычныя інструменты размяшчаюцца па прынцыпу аркестровых груп, а ўсярэдзіне аркестровых груп па прынцыпу вышыні гука і лідарскай функцыі аркестравай партыі.

Вышэй у партытуры размяшчаецца група драўляных духавых інструментаў, потым група саксафонаў, далей – група медных інструментаў, група ўдарных інструментаў, рытм-група, партыі саліруючых інструментаў, група струнна-смычковых інструментаў.

Усярэдзіне груп трубы размяшчаюцца вышэй трамбонаў, скрыпкі вышэй альту і віяланчэлі. Першая партыя асобнага музычнага інструмента заўсёды размяшчаецца вышэй другой ці трэцяй партыі гэтага жа музычнага інструмента.

Лекцыя 4. (2 гадз.)

Асноўныя прынцыпы і прыёмы ў аранжыроўцы для эстрадных ансамбляў

Тэма 5. Асноўныя прыёмы выкладання фактурных элементаў у эстрадных ансамблях

Асноўныя прыёмы выкладання мелодыі ў эстрадных ансамблях. Асноўныя прыёмы і прынцыпы выкладання гармоніі і іншых фактурных элементаў у эстрадных ансамблях. Пабудова акордавай, гамафонна-гарманічнай, поліфанічнай і іншых відаў фактур. Натуральныя, змененыя і змешаныя тэмбры. Узаемадзеянне тэмбраў.

Мастацтва ансамблевага ці аркестравага пісьма – вельмі тонкая справа, якая набываецца доўгім досведам. Гэта адна з найбольш цяжкіх задач аркестроўкі. Існуе чатыры асноўныя ансамблевых метаду пісьма, кожны з якіх павінен быць вывучаны дасканала, пачынаючы з яго самай элементарнай формы. У жанравай кампазіцыі паняцце «ансамбль» азначае, што ўсе духавыя інструменты іграюць у адзін час і што яны выконваюць тыя ж самыя фігуры ў тых жа самых рытмах. Гэта значыць, што ансамбль і ёсць пашырэнне меладычнай лініі. Такім чынам, ансамблевы ліст з'яўляецца праблемай камбінавання меднай групы з саксафонамі. Секцыя рытму пры гэтым будзе або працягла падтрымваць пульс рытму, даючы дадатковую апору духавым інструментам, або заставацца менш рэльефнай на працягу ансамбля.

Найбольш важным момантам з'яўляецца тое, што медныя павінны быць

заўсёды незалежныя ад саксафонаў. Саксафоны ў ідэальным ансамблі павінны як бы адчувацца, а не чуцца. Увогуле, яны з'яўляюцца галоўнай апорай усяго ансамбля, але чым менш яны прыкметныя (як і драўляныя інструменты), тым лепш. Ідэальны ансамбль ёсць медная група, якую падтрымлівае група саксафонаў. Асноўны ансамблевы метаду выкарыстоўваецца ў дачыненні да мелодый невялікага дыяпазону,

мелодыя не павінна распасцірацца больш, чым на чыстую квінту, асабліва калі група, для якой яна напісана, даволі вялікая (8 медных і 5 саксафонаў).

Злучэнні груп.

Выбар таго, ці іншага варыянту голасавядзення павінен вызначацца такімі фактарамі, як:

- дыяпазон;
- межы ніжніх інтэрвалаў;
- агульны тэмбр ансамблевага сугучча.

Мабыць, няма больш адказнага моманту для аранжоўніка, чым злучэнне груп. Злучаючы групы духавых у адзін агульны пласт гучання, трэба ўлічваць наступнае: рэгістр духавых, іх колькасць і размяшчэнне, характар кампазіцыі, тэмп і дынаміку. Калі трубы трэба гарманізаваць у сярэднім рэгістры, які ў іх слабы па гучанні, то лепш іх падтрымаць саксафонамі, як быццам накрываючы галасы труб для ўзмацнення іх гучання. Калі трубы ў яркім ігравым рэгістры, а трамбоны ў сярэднім, то саксафоны пажадана пісаць паміж трубамаі і трамбамаі, запаўняючы тым самым усярэдзіне прастор. Калі трубы і трамбоны ў высокім рэгістры, то саксафоны павінны іх падтрымліваць у ніжнім, пры гэтым, не адрываючыся ад усяго пласта, як бы шчыльна злучаючы яго. Яшчэ адзін вельмі важны момант: кожная група духавых: трубы, трамбоны, саксафоны павінны гучаць самастойна. Акорды тэрцавай, квартавай, змешанай структуры і г.д. павінны быць выразна аранжыраваны. Вось тады паміж групамі будзе баланс і саўнд джазавага гучання аркестра. Змяшаная група інструментаў гарманізуецца, улічваючы сілы гучання кожнага духавага інструмента.

Галоўнае правіла пры размяшчэнні любой камбінацыі інструментаў можа быць сфармулявана так: выразна вызначыце

характар агульнага гучання, які найлепш адпавядае той музыцы, якую вы пішаце.

Кожная група інструментаў аранжыруецца такім чынам, каб яна гучала са-ма па сабе, у дадатак да агульнага гучання іншых груп аркестра. У вялікіх ансамблях медных, асабліва ў моцнай рытмічнай музыцы, добра актаўнае дубляванне. У баладах ці далікатных педалях актаўнае дубляванне можа выклікаць празмернае узмацненне гучання, па гэтаму павінна пазбягацца выкарыстання такога дублявання.

Выклад мелодыі: прынцыпы суправаджэння.

Асноўная мелодыя музычнага твора павінна быць рэльефна вылучана на агульным фоне ансамбля ці аркестра. У залежнасці ад тэсітурнага размяшчэння асноўнай мелодыі для яе гучання ствараецца вольная зона. Рэгістр, у якім ствараецца вольная зона, не павінен быць заняты гучаннем іншых элементаў аркестравай тканіны. У тым выпадку, калі фактура не дазваляе стварыць вольную зону (што часта бывае на практыцы), рэльефнае гучанне асноўнай мелодыі дасягаецца павелічэннем сілы гучнасці ці вылучэннем яе тэмбрамі, што кантрастуюць з іншымі, якія ўдзельнічаюць у агульным аркестравым гучанні.

Практыкай адпрацаваны некалькі асноўных прыёмаў выкладу мелодыі:

1. Аднагалоснае ўнісоннае.
2. Падваенне ў актаву.
3. Выклад у дзвюх - трох рэгістрах.
4. Выклад у двух несумежных рэгістрах.
5. Выклад мелодыі, якая суправаджаецца гарманічнымі галасамі.

Апошні прыём мае варыянты:

- гарманічныя галасы падтрымліваюць мелодыю, як педаль;

- мелодыя ўзаемадзейнічае з больш рухавымі гарманічнымі галасамі;
- мелодыя і размешчаныя ніжэй яе гарманічныя галасы рухаюцца ў адзін бок.

Адным з важных момантаў аранжыроўкі з'яўляецца перапрацоўка рытмічнага малюнка мелодыі.

Эфектнае суправаджэнне з'яўляецца істотна важным момантам пры напісанні аранжыроўцы. Пры складанні суправаджэння да дадзенай мелодыі трэба ўмець правільна пісаць меладычную кантрапунктавую лінію.

2.3 Кіна-, відэа- і аўдыёматэрыялы

У мэтах забеспячэння вучэбнага працэса пры напісанні студэнтамі аранжыровак і пералажэнняў музычных твораў рэкамендуецца выкарыстоўваць розныя кіна-, відэа- і аўдыёматэрыялы, у тым ліку і з сеціва Інтэрнэт. Гэта пашырыць веды студэнта і будзе спрыяць паступоваму павышэнню якасці адукацыі. Таксама з'яўляецца неабходным выкарыстанне студэнтам і выкладчыкам лепшага сусветнага вопыта па тэме “Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў”, асноваў на рэзультатах навуковых даследаванняў у гэтай галіне мастацкай творчасці.

3. ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

3.1 Практыкум

Напісанне партытур па тэмам:

- аранжыроўка для эстраднага ансамбля,
- пералажэнне музычнага твора для эстраднага ансамбля,
- аранжыроўка для біг-бэнда, эстраднага аркестра,
- пералажэнне музычнага твора для біг-бэнда, эстраднага аркестра,
- аранжыроўка для эстрадна-сімфанічнага аркестра,
- пералажэнне музычнага твора для эстрадна-сімфанічнага аркестра,
- напісанне партытуры папулярнай (масавай) песні,
- напісанне партытуры апрацоўкі папулярная мелодыі,
- напісанне партытуры джазавага стандарту,
- напісанне ансамблевага і аркестравага акампанементу для саліста-вакаліста ці саліста-інструменталіста.

3.2. Апісанне практычных работ

У межах вывучэння дысцыпліны “Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў” прадугледжана абавязковае стварэнне партытур, у якіх студэнт фіксуе вынік засваення і творчага выкарыстання пройдзенага матэрыялу.

3.3 Тэматыка семінарскіх заняткаў:

- Музыкальная фактура як сродак выразнасці,
- Асаблівасці перапрацоўкі фартэпіянай фактуры ў ансамблевую або аркестравую,
- Віды эстрадных ансамбляў. Спалучэнне духавых, струнных інструментаў у эстрадных ансамблях,
- Прынцыпы і прыёмы аранжыроўкі музычных твораў,
- Разнавіднасці стыляў і стылявых напрамкаў у эстраднай музыцы,

- Асаблівасці напісання партытур для сучаснага біг-бэнда.
- Пабудова аркестравай вертыкалі ў партытуры для біг-бэнда,
- Малыя і сярэднія саставы эстрадных аркестраў,
 - Вакальнае мастацтва. Асаблівасці выкарыстання розных вакальных саставаў у эстраднай музыцы і спосабы іх партытурнага запісу,
 - Асаблівасці аранжыроўкі акампанементу для вакалу.

3.4 Рэкамендуемыя рэпертуарныя зборнікі:

- Ю.Чугунов Святой Томас. Джазовые пьесы для фортепиано,
- Tony Genge - The Jazz Piano Solos Of Red Garland,
- Сборник 200 джазовых стандартов,
- Джазовые стандарты, вып 1-2;
- Сборник 150 джазовых стандартов.

4. РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЮ ВЕДАЎ

На залік студэнт абавязаны прадставіць 2-3 партытуры (на 2 курсе - для эстрадных ансамбляў, на 3-4 курсах – для сярэдняга састава эстрадна-сімфанічнага аркестра ці біг-бэнда), умець аранжыраваць акорды і аккордавыя паслядоўнасці для эстраднага аркестра (тэрмін выканання – 2-3 гадзіны). Студэнт павінен таксама прадэманстраваць здольнасці да аналізу прапанаванай партытуры;

На экзамен абавязаны прадставіць 3-4 партытуры (на 2 курсе - для эстрадных ансамбляў, на 3-4 курсах – для сярэдняга састава эстрадна-сімфанічнага аркестра ці біг-бэнда). Студэнт павінен прадэманстраваць веды тэарэтычнага матэрыялу па усім тэмам курсу, здольнасці да аналізу прапанаванай партытуры і выкананню вусных і пісьмовых практыкаванняў па некаторых практычных тэмах курсу (тэрмін выканання – 2 гадзіны).

4.1 Заданія для самастойнай работы студэнтаў

Праверка 2-3 партытур па тэмам:

- аранжыроўка для эстраднага ансамбля,
- пералажэнне музычнага твора для эстраднага ансамбля,
- аранжыроўка для біг-бэнда, эстраднага аркестра,
- пералажэнне музычнага твора для біг-бэнда, эстраднага аркестра,
- аранжыроўка для эстрадна-сімфанічнага аркестра,
- пералажэнне музычнага твора для эстрадна-сімфанічнага аркестра,

4.2 Перечень вопросов по темам семинарских, практических и лабораторных занятий

- напісанне партытуры папулярнай (масавай) песні для эстраднага ансамбля,
- напісанне партытуры папулярнай (масавай) песні для эстрадна-сімфанічнага аркестра,
- напісанне партытуры апрацоўкі папулярнай мелодыі для эстраднага ансамбля,
- напісанне партытуры апрацоўкі папулярнай мелодыі для эстрадна-сімфанічнага аркестра,
- напісанне партытуры джазавага стандарту для эстраднага ансамбля,
- напісанне партытуры джазавага стандарту для біг-бэнда,
- напісанне ансамлевага і аркестравага акампанементу для саліста-вакаліста ці саліста-інструменталіста.

Пералік рэкамендаваных сродкаў дыягностыкі

Для кантроля і самакантроля ведаў студэнтаў выкарыстоўваецца наступны дыягнастычны інструментарый:

1. вуснае апытанне;
2. творчыя заданні па аранжыроўцы;
3. творчыя заданні па пералажэнні музычных твораў для розных складаў аркестраў;
4. правядзенне тэхнічных залікаў;
5. кантрольныя заданні па аранжыроўцы дадзенай мелодыі;
6. залік;
7. іспыт.

Крытэрыі аценкі студэнтаў і параметры адзнак на заліках і іспытах

10 балаў – ставіцца за дасканалое выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнню музычных твораў, бездакорны ўзровень валодання ўсім арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за сістэматызаваня, глыбокія і поўныя веды па ўсіх падзелах вучэбнай праграмы, а таксама па асноўных пытаннях, якія выходзяць за яе межы, выдатны ўзровень культуры выканання творчых заданняў;

9 балаў – ставіцца за выдатнае выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнню музычных твораў, за высокі ўзровень валодання ўсім арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, сістэматызаваня, глыбокія і поўныя веды па ўсіх падзелах вучэбнай праграмы, высокі ўзровень культуры выканання творчых заданняў;

8 балаў – ставіцца за добрае выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнню музычных твораў, за дастатковы ўзровень валодання ўсім арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, сістэматызаваня веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, добры ўзровень культуры выканання заданняў;

7 балаў – ставіцца за выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнню музычных твораў на сярэднім мастацкім узроўні, за дастатковы ўзровень валодання ўсім арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за сістэматызаваня веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, добры ўзровень культуры выканання заданняў;

6 балаў – ставіцца за выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнню музычных твораў на

задавальноючым мастацкім узроўні, за дастатковы ўзровень валодання ўсім арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за дастатковыя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, дастатковы ўзровень культуры выканання заданняў;

5 балаў – ставіцца за выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнню музычных твораў на задавальняючым мастацкім узроўні, за слабы ўзровень валодання арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за недастатковыя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, сярэдні ўзровень культуры выканання заданняў;

4 бала – ставіцца за выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнню музычных твораў на нізкім мастацкім узроўні, за слабы ўзровень валодання арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за недастатковыя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, сярэдні ўзровень культуры выканання заданняў, лагічныя адказы на пытанні па курсу дысцыпліны, уменне рабіць высновы без істотных памылак;

3 бала – ставіцца за выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнню музычных твораў на нізкім мастацкім узроўні, за нізкі ўзровень валодання арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за недастатковыя веды па пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў;

2 бала – ставіцца за недастатковую колькасць патрабуемых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнню музычных твораў, за нізкі ўзровень валодання арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за фрагментарныя веды па пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў;

1 бал – ставіцца за адсутнасць патрабуемых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнню музычных твораў, за адмову ад адказу.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

5. ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне па адукацыі
ў галіне культуры і мастацтваў

АРАНЖЫРОЎКА І ПЕРАЛАЖЭННЕ МУЗЫЧНЫХ ТВОРАЎ

Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці

*1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках),
напрамкаў спецыяльнасці 1-17 03 01-01 Мастацтва эстрады
(інструментальная музыка),*

1-17 03 01-02 Мастацтва эстрады (камп'ютарная музыка),

1-17 03 01-03 Мастацтва эстрады (спевы),

1-17 03 01-06 Мастацтва эстрады (прадзюсарства)

СКЛАДАЛЬНІКІ:

С. Г. Горын, старшы выкладчык кафедры мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»;

К. П. Станкевіч, выкладчык кафедры мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

кафедра мастацкай творчасці і прадзюсарства ўстановы адукацыі «Інстытут сучасных ведаў імя А. М. Шырокава»;

М. І. Берсан, дацэнт кафедры аркестравага дырыжыравання ўстановы адукацыі «Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі», народны артыст Беларусі

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ Ў ЯКАСЦІ ТЫПАВОЙ:

кафедрай мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 9 ад 19.05.2014 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 5 ад 18.06.2014 г.);

навукова-метадычным саветам па мастацтве музыкі вучэбна-метадычнага аб'яднання па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў (пратакол № 20 ад 15.09.2014 г.)

Адказны за рэдакцыю: В. Б. Кудласевіч

Адказныя за выпуск: К. П. Станкевіч, С. Г. Горын

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў» распрацавана для ўстаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту па спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках).

Вучэбная дысцыпліна «Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў» з'яўляецца часткай цыкла музычна-тэарэтычных дысцыплін, наступнай ступенню навыкаў і ведаў, набыццё якіх дазваляе пераўтвараць арыгінальныя музычныя творы ў новыя формы музычнага ўвасаблення для розных складаў ансамбляў і аркестраў. Дадзеная дысцыпліна цесна ўзаемазвязана з такімі спецыяльнымі дысцыплінамі, як «Спецінструмент», «Камп'ютарная аранжыроўка», з раздзелаў «Гармонія» вучэбнай дысцыпліны «Тэорыя музыкі».

Працэс падрыхтоўкі спецыялістаў у межах дадзенай дысцыпліны накіраваны на авалоданне студэнтамі складам кампетэнцый, якія дазваляюць на высокім узроўні выконваць аранжыроўкі і пералажэнні музычных твораў для розных тыпаў эстрадных ансамбляў і аркестраў, на практыцы выкарыстоўваць асноўныя прынцыпы аранжыроўкі, а таксама вырашаць прафесійныя задачы ў далейшай творчай і педагагічнай дзейнасці.

Галоўная мэта вучэбнай дысцыпліны – набыць устойлівыя ўменні і навыкі стварэння музычных партытур для эстрадных ансамбляў і аркестраў розных складаў.

Галоўнымі задачамі вучэбнай дысцыпліны з'яўляюцца:

– пашырыць веды аб інструментарыі эстрадных ансамбляў і аркестраў з мэтай выкарыстання сродкаў выразнасці музычных інструментаў пры стварэнні партытур;

– умець прымяняць асноўныя прынцыпы аранжыроўкі, выкарыстоўваючы інструментарый рытм-групы, эстраднага ансамбля, біг-бэнда, струннага, камернага і эстрадна-сімфанічнага аркестраў;

– авалодаць прынцыпамі пабудовы акордавай, гамафонна-гарманічнай, поліфанічнай і іншых відаў фактур;

– засвоіць асаблівасці музычных стыляў і жанраў джазавай, рок- і поп-музыкі.

У выніку вывучэння дысцыпліны студэнт павінен *ведаць*:

- прынцыпы стварэння партытуры для эстрадных ансамбляў і аркестраў розных складаў, акустычныя і мастацкія магчымасці музычных інструментаў;

- прынцыпы пабудовы акордавай, гамафонна-гарманічнай і поліфанічнай фактуры;

- асаблівасці музычных стыляў і жанраў джазавай, рок- і поп-музыкі, якія выкарыстоўваюцца пры аранжыроўцы музычных твораў;

- канстанты музычных форм, якія выкарыстоўваюцца пры стварэнні аранжыроўкі музычных твораў;

умець:

- выкарыстоўваць асноўныя прынцыпы аранжыроўкі і пералажэння музычных твораў для розных складаў ансамбляў і эстрадных аркестраў на прафесійным узроўні;

- арыентавацца ў стылявых напрамках сучаснай музычнай культуры, а таксама выкарыстоўваць асаблівасці музычных стыляў і жанраў у аранжыроўках твораў беларускіх і замежных кампазітараў;

- выкарыстоўваць музычныя формы розных жанраў джазавай, рок- і поп-музыкі;

- самастойна працаваць над творам у працэсе стварэння аранжыроўкі;

валодаць:

- прынцыпамі стварэння партытуры для эстрадных ансамбляў і аркестраў розных складаў;

- стылістычнымі прыёмамі стварэння аранжыровак музычных твораў розных жанраў і форм джазавай, рок- і поп-музыкі.

У межах вывучэння дысцыпліны «Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў» прадугледжана абавязковае стварэнне партытур, у якіх студэнт фіксуе вынік засваення і творчага выкарыстання пройдзенага матэрыялу.

Пры выкладанні дадзенай дысцыпліны выкарыстоўваюцца наступныя тэхналогіі навучання: інфармацыйныя, эўрыстычныя, эмацыянальна-мастацкія, асабова арыентаваныя, тлумачальна-ілюстрацыйныя, творчыя, камп'ютарнае навучанне.

Засваенне адукацыйнай праграмы па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках) павінна забяспечыць фарміраванне наступных груп кампетэнцый.

Акадэмічныя кампетэнцыі:

АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэхнічныя веды для вырашэння тэарэтычных і практычных задач.

АК-2. Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам.

АК-4. Умець працаваць самастойна.

АК-5. Быць здольным параджаць новыя ідэі (валодаць крэатыўнасцю).

АК-6. Валодаць міждысцыплінарным падыходам пры вырашэнні праблем.

АК-8. Валодаць навыкамі вуснай і пісьмовай камунікацыі.

АК-9. Умець вучыцца, самастойна павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця.

Сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі:

САК-6. Умець працаваць у калектыве.

Прафесійныя кампетэнцыі:

ПК-1. Удзельнічаць у якасці артыста, прадзюсара эстрадных калектываў (тэатральных, музычных) розных творчых напрамкаў.

ПК-3. Ствараць і выконваць праграмы з рознахарактарных твораў у розных формах, жанрах і стылях акадэмічнай, джазавай, рок- і поп-музыкі.

ПК-4. Ствараць камп'ютарныя аранжыроўкі музычных твораў у розных формах, жанрах і стылях акадэмічнай, джазавай, рок- і поп-музыкі для музычных калектываў розных творчых кірункаў.

ПК-5. Фарміраваць мастацкі рэпертуар, распрацоўваць сцэнарыі.

ПК-6. Рыхтаваць творчыя выступленні мастацкіх калектываў і весці канцэртную работу ў рэгіёне і за яго межамі.

ПК-8. Выкладаць спецыяльныя дысцыпліны, вывучаць перадавы педагогічны і выканальніцкі вопыт, творча карыстацца ім у сваёй педагогічнай дзейнасці.

ПК-12. Выкарыстоўваць сучасныя метадыкі і тэхнічныя сродкі навучання.

ПК-13. Рыхтаваць і ажыццяўляць справаздачныя заняткі па вучэбнай дысцыпліне ў форме акадэмічных канцэртаў, творчых паказаў.

ПК-15. Удасканалваць сваё педагогічнае майстэрства.

ПК-23. Ужываць новыя інавацыйныя тэхналогіі навучання, мультымедычныя тэхналогіі, электронныя падручнікі.

ПК-24. Распрацоўваць методыкі навучання па спецыяльных дысцыплінах, вучэбныя праграмы, вучэбна-метадычныя комплексы і іншую вучэбную літаратуру.

На вывучэнне дысцыпліны «Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў» максімальна прадугледжана 522 гадзіны.

Колькасць аўдыторных заняткаў размеркавана наступным чынам:

– для напрамку спецыяльнасці 1-17 03 01-01 Мастацтва эстрады (інструментальная музыка) – 122 аўдыторныя гадзіны (8 г. – лекцыі, 62 г. – практычныя заняткі, 52 г. – індывідуальныя заняткі); рэкамендаваная форма кантролю ведаў студэнтаў – залік, экзамены;

– для напрамку спецыяльнасці 1-17 03 01-02 Мастацтва эстрады (камп’ютарная музыка) – 310 аўдыторных гадзін (162 г. – практычныя заняткі, 148 г. – індывідуальныя заняткі); рэкамендаваная форма кантролю ведаў студэнтаў – залікі, экзамены;

– для напрамку спецыяльнасці 1-17 03 01-03 Мастацтва эстрады (спевы) – 64 аўдыторныя гадзіны (64 г. – практычныя заняткі); рэкамендаваная форма кантролю ведаў студэнтаў – залік;

– для напрамку спецыяльнасці 1-17 03 01-06 Мастацтва эстрады (прадзюсарства) – 94 аўдыторныя гадзіны (4 г. – лекцыі, 60 г. – практычныя заняткі, 30 г. – індывідуальныя заняткі); рэкамендаваная форма кантролю ведаў студэнтаў – залік.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

для напрамку спецыяльнасці

1-17 03 01-01 Мастацтва эстрады (інструментальная музыка)

Раздзелы, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		
	лекц.	практ.	інд.
Уводзіны	2		
Раздзел I. Агульная тэорыя аранжыроўкі			
<i>Тэма 1.</i> Асноўныя паняцці вучэбнай дысцыпліны. Класіфікацыя саставаў ансамбляў і аркестраў	2		
<i>Тэма 2.</i> Асноўныя прынцыпы афармлення ансамблевых і аркестравых партытур	2		
<i>Тэма 3.</i> Музычная фактура як сродак выразнасці		4	
<i>Тэма 4.</i> Асаблівасці перапрацоўкі фартэпіянай фактуры ў ансамблевую або аркестравую		4	
Раздзел II. Асноўныя прынцыпы і прыёмы ў аранжыроўцы для эстрадных ансамбляў			
<i>Тэма 5.</i> Асноўныя прыёмы выкладання фактурных элементаў у эстрадных ансамблях	2		
<i>Тэма 6.</i> Віды эстрадных ансамбляў. Спалучэнне духавых, струнных інструментаў у эстрадных ансамблях		4	
<i>Тэма 7.</i> Прынцыпы і прыёмы аранжыроўкі музычных твораў		4	
Раздзел III. Асаблівасці напісання фактурных элементаў для асобных аркестравых груп			
<i>Тэма 8.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для груп саксафонаў		2	
<i>Тэма 9.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для груп труб і трамбонаў		2	
<i>Тэма 10.</i> Асаблівасці і спосабы напісання партый для ўдарных інструментаў		2	
<i>Тэма 11.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для інструментаў рытм-групы		2	
<i>Тэма 12.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для інструментаў струннай групы		2	
Раздзел IV. Эстрадныя стылі, жанры, рытмы			
<i>Тэма 13.</i> Разнавіднасці стыляў і стылявых напрамкаў у эстраднай музыцы		2	
<i>Тэма 14.</i> Традыцыйныя жанры і рытмы. Джаз. Свінг. Балада		1	

<i>Тэма 15.</i> Блюз, рок-н-рол, бугі-вугі, блюз-рок, рытм-энд-блюз		1	
<i>Тэма 16.</i> Жанры лацінаамерыканскай музыкі		1	
<i>Тэма 17.</i> Кантры. Рэгей		1	
<i>Тэма 18.</i> Фанк. Дыска і сучасная танцавальная музыка		1	
<i>Тэма 19.</i> Рок-музыка. Ф'южн. Джаз-рок і рытмы камбінаваных стыляў		1	
Раздзел V. Аранжыроўка для малых, сярэдніх саставаў аркестраў і біг-бэнда			
<i>Тэма 20.</i> Малыя і сярэднія саставы эстрадных аркестраў		2	
<i>Тэма 21.</i> Гісторыя біг-бэнда. Стылістыка музыкі для біг-бэндаў		2	
<i>Тэма 22.</i> Асаблівасці напісання партытур для сучаснага біг-бэнда. Пабудова аркестравай вертыкалі ў партытуры для біг-бэнда		4	
Раздзел VI. Асаблівасці аранжыроўкі для эстрадна-сімфанічнага аркестра			
<i>Тэма 23.</i> Спалучэнне двух, трох, чатырох (і больш) струнных смычковых інструментаў у эстрадным аркестры. Струнны квартэт. Струнны аркестр		2	
<i>Тэма 24.</i> Характарыстыка эстрадна-сімфанічнага аркестра		2	
<i>Тэма 25.</i> Партытура для эстрадна-сімфанічнага аркестра. Функцыі і тэмбравае спалучэнне груп эстрадна-сімфанічнага аркестра		2	
<i>Тэма 26.</i> Пытанні балансу: аркестравая вертыкаль		2	
<i>Тэма 27.</i> Асаблівасці аранжыроўкі папулярнай песні для эстрадна-сімфанічнага аркестра		2	
Раздзел VII. Асаблівасці аранжыроўкі акампанементу для эстрадна-сімфанічнага аркестра			
<i>Тэма 28.</i> Вакальнае мастацтва. Асаблівасці выкарыстання розных вакальных саставаў у эстраднай музыцы і спосабы іх партытурнага запісу		4	
<i>Тэма 29.</i> Асаблівасці аранжыроўкі акампанементу для вакалу		4	
<i>Тэма 30.</i> Інструментальныя раздзелы вакальнага твора		2	
Раздзел VIII. Практычная аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў			
<i>Пытанне 31.</i> Практычная аранжыроўка			26
<i>Пытанне 32.</i> Практычнае пералажэнне музычнага твора			26
	8	62	52
Усяго...		122	

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН
для напрамку спецыяльнасці
1-17 03 01-02 Мастацтва эстрады (камп'ютарная музыка)

Раздзелы, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін	
	практ.	інд.
Уводзіны	2	
Раздзел I. Агульная тэорыя аранжыроўкі		
<i>Тэма 1.</i> Асноўныя паняцці вучэбнай дысцыпліны. Класіфікацыя саставаў ансамбляў і аркестраў	2	
<i>Тэма 2.</i> Асноўныя прынцыпы афармлення ансамблевых і аркестравых партытур	2	
<i>Тэма 3.</i> Музычная фактура як сродак выразнасці	6	
<i>Тэма 4.</i> Асаблівасці перапрацоўкі фартэпіянай фактуры ў ансамблеваю або аркестравую	6	
Раздзел II. Асноўныя прынцыпы і прыёмы ў аранжыроўцы для эстрадных ансамбляў		
<i>Тэма 5.</i> Асноўныя прыёмы выкладання фактурных элементаў у эстрадных ансамблях	6	
<i>Тэма 6.</i> Віды эстрадных ансамбляў. Спалучэнне духавых, струнных інструментаў у эстрадных ансамблях	8	
<i>Тэма 7.</i> Прынцыпы і прыёмы аранжыроўкі музычных твораў	8	
Раздзел III. Асаблівасці напісання фактурных элементаў для асобных аркестравых груп		
<i>Тэма 8.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для груп саксафонаў	6	
<i>Тэма 9.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для груп труб і трамбонаў	6	
<i>Тэма 10.</i> Асаблівасці і спосабы напісання партый для ўдарных інструментаў	6	
<i>Тэма 11.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для інструментаў рытм-групы	6	
<i>Тэма 12.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для інструментаў струннай групы	8	
Раздзел IV. Эстрадныя стылі, жанры, рытмы		
<i>Тэма 13.</i> Разнавіднасці стыляў і стылявых напрамкаў у эстраднай музыцы	2	
<i>Тэма 14.</i> Традыцыйныя жанры і рытмы. Джаз. Свінг. Балада	4	
<i>Тэма 15.</i> Блюз, рок-н-рол, бугі-вугі, блюз-рок, рытм-энд-блюз	4	

<i>Тэма 16.</i> Жанры лацінаамерыканскай музыкі	4	
<i>Тэма 17.</i> Кантры. Рэгей	4	
<i>Тэма 18.</i> Фанк. Дыска і сучасная танцавальная музыка	4	
<i>Тэма 19.</i> Рок-музыка. Ф'южн. Джаз-рок і рытмы камбінаваных стыляў	2	
Раздзел V. Аранжыроўка для малых, сярэдніх саставаў аркестраў і біг-бэнда		
<i>Тэма 20.</i> Малыя і сярэднія саставы эстрадных аркестраў	8	
<i>Тэма 21.</i> Гісторыя біг-бэнда. Стылістыка музыкі для біг-бэндаў	6	
<i>Тэма 22.</i> Асаблівасці напісання партытур для сучаснага біг-бэнда. Пабудова аркестравай вертыкалі ў партытуры для біг-бэнда	8	
Раздзел VI. Асаблівасці аранжыроўкі для эстрадна-сімфанічнага аркестра		
<i>Тэма 23.</i> Спалучэнне двух, трох, чатырох (і больш) струнных смычковых інструментаў у эстрадным аркестры. Струнны квартэт. Струнны аркестр	4	
<i>Тэма 24.</i> Характарыстыка эстрадна-сімфанічнага аркестра	4	
<i>Тэма 25.</i> Партытура для эстрадна-сімфанічнага аркестра. Функцыі і тэмбравае спалучэнне груп эстрадна-сімфанічнага аркестра	6	
<i>Тэма 26.</i> Пытанні балансу: аркестравая вертыкаль	4	
<i>Тэма 27.</i> Асаблівасці аранжыроўкі папулярнай песні для эстрадна-сімфанічнага аркестра	4	
Раздзел VII. Асаблівасці аранжыроўкі акампанементу для эстрадна-сімфанічнага аркестра		
<i>Тэма 28.</i> Вакальнае мастацтва. Асаблівасці выкарыстання розных вакальных саставаў у эстраднай музыцы і спосабы іх партытурнага запісу	8	
<i>Тэма 29.</i> Асаблівасці аранжыроўкі акампанементу для вакалу	8	
<i>Тэма 30.</i> Інструментальныя раздзелы вакальнага твора	6	
Раздзел VIII. Практычная аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў		
<i>Пытанне 31.</i> Практычная аранжыроўка		74
<i>Пытанне 32.</i> Практычнае пералажэнне музычнага твора		74
	162	148
Усяго...		310

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН
для напрамку спецыяльнасці
1-17 03 01-03 Мастацтва эстрады (спевы)

Раздзелы, тэмы	Колькасць практычных гадзін
Уводзіны	2
Раздзел I. Агульная тэорыя аранжыроўкі	
<i>Тэма 1.</i> Асноўныя паняцці вучэбнай дысцыпліны. Класіфікацыя саставаў ансамбляў і аркестраў	1
<i>Тэма 2.</i> Асноўныя прынцыпы афармлення ансамблевых і аркестравых партытур	1
<i>Тэма 3.</i> Музычная фактура як сродак выразнасці	2
<i>Тэма 4.</i> Асаблівасці перапрацоўкі фартэпіянай фактуры ў ансамблевую або аркестравую	2
Раздзел II. Асноўныя прынцыпы і прыёмы ў аранжыроўцы для эстрадных ансамбляў	
<i>Тэма 5.</i> Асноўныя прыёмы выкладання фактурных элементаў у эстрадных ансамблях	2
<i>Тэма 6.</i> Віды эстрадных ансамбляў. Спалучэнне духавых, струнных інструментаў у эстрадных ансамблях	2
<i>Тэма 7.</i> Прынцыпы і прыёмы аранжыроўкі музычных твораў	2
Раздзел III. Асаблівасці напісання фактурных элементаў для асобных аркестравых груп	
<i>Тэма 8.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для груп саксафонаў	1
<i>Тэма 9.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для груп труб і трамбонаў	1
<i>Тэма 10.</i> Асаблівасці і спосабы напісання партый для ўдарных інструментаў	1
<i>Тэма 11.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для інструментаў рытм-групы	0,5
<i>Тэма 12.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для інструментаў струннай групы	0,5
Раздзел IV. Эстрадныя стылі, жанры, рытмы	
<i>Тэма 13.</i> Разнавіднасці стыляў і стылявых напрамкаў у эстраднай музыцы	2
<i>Тэма 14.</i> Традыцыйныя жанры і рытмы. Джаз. Свінг. Балада	1
<i>Тэма 15.</i> Блюз, рок-н-рол, бугі-вугі, блюз-рок, рытм-энд-блюз	1

<i>Тэма 16.</i> Жанры лацінаамерыканскай музыкі	1
<i>Тэма 17.</i> Кантры. Рэгей	1
<i>Тэма 18.</i> Фанк. Дыска і сучасная танцавальная музыка	1
<i>Тэма 19.</i> Рок-музыка. Ф'южн. Джаз-рок і рытмы камбінаваных стыляў	1
Раздзел V. Аранжыроўка для малых, сярэдніх саставаў аркестраў і біг-бэнда	
<i>Тэма 20.</i> Малыя і сярэднія саставы эстрадных аркестраў	2
<i>Тэма 21.</i> Гісторыя біг-бэнда. Стылістыка музыкі для біг-бэндаў	1
<i>Тэма 22.</i> Асаблівасці напісання партытур для сучаснага біг-бэнда. Пабудова аркестравай вертыкалі ў партытуры для біг-бэнда	1
Раздзел VI. Асаблівасці аранжыроўкі для эстрадна-сімфанічнага аркестра	
<i>Тэма 23.</i> Спалучэнне двух, трох, чатырох (і больш) струнных смычковых інструментаў у эстрадным аркестры. Струнны квартэт. Струнны аркестр	1
<i>Тэма 24.</i> Характарыстыка эстрадна-сімфанічнага аркестра	1
<i>Тэма 25.</i> Партытура для эстрадна-сімфанічнага аркестра. Функцыі і тэмбравае спалучэнне груп эстрадна-сімфанічнага аркестра	1
<i>Тэма 26.</i> Пытанні балансу: аркестравая вертыкаль	2
<i>Тэма 27.</i> Асаблівасці аранжыроўкі папулярнай песні для эстрадна-сімфанічнага аркестра	1
Раздзел VII. Асаблівасці аранжыроўкі акампанементу для эстрадна-сімфанічнага аркестра	
<i>Тэма 28.</i> Вакальнае мастацтва. Асаблівасці выкарыстання розных вакальных саставаў у эстраднай музыцы і спосабы іх партытурнага запісу	2
<i>Тэма 29.</i> Асаблівасці аранжыроўкі акампанементу для вакалу	1
<i>Тэма 30.</i> Інструментальныя раздзелы вакальнага твора	1
Раздзел VIII. Практычная аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў	
<i>Пытанне 31.</i> Практычная аранжыроўка	12
<i>Пытанне 32.</i> Практычнае пералажэнне музычнага твора	12
Усяго...	64

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН
для напрамку спецыяльнасці
1-17 03 01-06 Мастацтва эстрады (прадзюсарства)

Раздзелы, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		
	лекц.	практ.	інд.
Уводзіны	2		
Раздзел I. Агульная тэорыя аранжыроўкі			
<i>Тэма 1.</i> Асноўныя паняцці вучэбнай дысцыпліны. Класіфікацыя саставаў ансамбляў і аркестраў	2		
<i>Тэма 2.</i> Асноўныя прынцыпы афармлення ансамблевых і аркестравых партытур		2	
<i>Тэма 3.</i> Музычная фактура як сродак выразнасці		2	
<i>Тэма 4.</i> Асаблівасці перапрацоўкі фартэпіянай фактуры ў ансамблеваю або аркестравую		4	
Раздзел II. Асноўныя прынцыпы і прыёмы ў аранжыроўцы для эстрадных ансамбляў			
<i>Тэма 5.</i> Асноўныя прыёмы выкладання фактурных элементаў у эстрадных ансамблях		2	
<i>Тэма 6.</i> Віды эстрадных ансамбляў. Спалучэнне духавых, струнных інструментаў у эстрадных ансамблях		2	
<i>Тэма 7.</i> Прынцыпы і прыёмы аранжыроўкі музычных твораў		2	
Раздзел III. Асаблівасці напісання фактурных элементаў для асобных аркестравых груп			
<i>Тэма 8.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для груп саксафонаў		2	
<i>Тэма 9.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для груп труб і трамбонаў		2	
<i>Тэма 10.</i> Асаблівасці і спосабы напісання партый для ўдарных інструментаў		2	
<i>Тэма 11.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для інструментаў рытм-групы		2	
<i>Тэма 12.</i> Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для інструментаў струннай групы		2	
Раздзел IV. Эстрадныя стылі, жанры, рытмы			
<i>Тэма 13.</i> Разнавіднасці стыляў і стылявых напрамкаў у эстраднай музыцы		2	

<i>Тэма 14.</i> Традыцыйныя жанры і рытмы. Джаз. Свінг. Балада		1	
<i>Тэма 15.</i> Блюз, рок-н-рол, бугі-вугі, блюз-рок, рытм-энд-блюз		1	
<i>Тэма 16.</i> Жанры лацінаамерыканскай музыкі		1	
<i>Тэма 17.</i> Кантры. Рэгей		1	
<i>Тэма 18.</i> Фанк. Дыска і сучасная танцавальная музыка		1	
<i>Тэма 19.</i> Рок-музыка. Ф'южн. Джаз-рок і рытмы камбінаваных стыляў		1	
Раздзел V. Аранжыроўка для малых, сярэдніх саставаў аркестраў і біг-бэнда			
<i>Тэма 20.</i> Малыя і сярэднія саставы эстрадных аркестраў		4	
<i>Тэма 21.</i> Гісторыя біг-бэнда. Стылістыка музыкі для біг-бэндаў		2	
<i>Тэма 22.</i> Асаблівасці напісання партытур для сучаснага біг-бэнда. Пабудова аркестравай вертыкалі ў партытуры для біг-бэнда		2	
Раздзел VI. Асаблівасці аранжыроўкі для эстрадна-сімфанічнага аркестра			
<i>Тэма 23.</i> Спалучэнне двух, трох, чатырох (і больш) струнных смычковых інструментаў у эстрадным аркестры. Струнны квартэт. Струнны аркестр		2	
<i>Тэма 24.</i> Характарыстыка эстрадна-сімфанічнага аркестра		2	
<i>Тэма 25.</i> Партытура для эстрадна-сімфанічнага аркестра. Функцыі і тэмбравае спалучэнне груп эстрадна-сімфанічнага аркестра		2	
<i>Тэма 26.</i> Пытанні балансу: аркестравая вертыкаль		2	
<i>Тэма 27.</i> Асаблівасці аранжыроўкі папулярнай песні для эстрадна-сімфанічнага аркестра		2	
Раздзел VII. Асаблівасці аранжыроўкі акампанементу для эстрадна-сімфанічнага аркестра			
<i>Тэма 28.</i> Вакальнае мастацтва. Асаблівасці выкарыстання розных вакальных саставаў у эстраднай музыцы і спосабы іх партытурнага запісу		4	
<i>Тэма 29.</i> Асаблівасці аранжыроўкі акампанементу для вакалу		4	

<i>Тэма 30.</i> Інструментальныя раздзелы вакальнага твора		2	
Раздзел VIII. Практычная аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў			
<i>Пытанне 31.</i> Практычная аранжыроўка			15
<i>Пытанне 32.</i> Практычнае пералажэнне музычнага твора			15
	4	60	30
Усяго...		94	

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Мэты, задачы, асноўныя паняцці і тэрміны курса «Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў». Аранжыроўка як від музычнай творчасці. Абагульненне ведаў і навыкаў па тэорыі музыкі, інструментазнаўстве, гармоніі, аналізе музычных форм, поліфаніі. Узаемасувязь з класамі сольнага, ансамблевага і аркестравага выканання. Атрыманне студэнтамі неабходных ведаў і навыкаў для стварэння аранжыровак і пералажэння музычных твораў пры выкарыстанні клавіраў, дырэкцыёнаў, партытур і фанаграм.

Раздзел I. Агульная тэорыя аранжыроўкі

Тэма 1. Асноўныя паняцці вучэбнай дысцыпліны.

Класіфікацыя саставаў ансамбляў і аркестраў

Тэрміны «інструментоўка», «аркестроўка», «аранжыроўка», «апрацоўка», «пералажэнне» і «транскрыпцыя». Партытура, дырэкцыён, клавір, аркестравая партыя.

Інструментальныя, вакальныя і вакальна-інструментальныя саставы. Біг-бэнд, эстрадна-сімфанічныя, сімфанічныя, духавыя і іншыя аркестры, аркестры народных інструментаў. Вакальныя гурты. Вакальна-інструментальныя ансамблі. Хор. Стылі, стылявыя напрамкі і жанры.

Тэма 2. Асноўныя прынцыпы афармлення ансамблевых і аркестравых партытур

Асноўныя прынцыпы сістэмы партытурнага запісу для музычных саставаў ад малых ансамбляў да вялікіх аркестраў. Правілы графічнага афармлення партытуры. Сістэма акалад, тактавыя рысы, афармленне загаловаў, тэкставых надпісаў, штрыхавых і дынамічных падрабязнасцей нотнага тэксту. Знакі скарачэння нотнага пісьма. Асноўныя патрабаванні да выпіскі асобных інструментальных і вакальных партый, аркестратычнасць партытуры.

Тэма 3. Музыкальная фактура як сродак выразнасці

Драматургічная роля музыкальнай фактуры. Тыпы выкладання музыкальнай фактуры: манадыйны, поліфанічны, гамафонна-гарманічны, акордавы. Функцыі музыкальнай фактуры (мелодыя, гармонія, педаль, фігурацыі, дубліроўка, падгалосак, кантрапункт, бас).

Тэма 4. Асаблівасці перапрацоўкі фартэпіяльнай фактуры ў ансамблеваю або аркестравую

Асаблівасці выкладання фартэпіяльнай фактуры і спецыфічных фартэпіяльных прыёмаў выканальніцтва, спосабы пералажэння іх у ансамблевай або аркестравай фактуры. Характэрныя асаблівасці пераасэнсавання фартэпіяльнай фактуры. Перадача мастацкай выявы арыгінала ансамблевымі або аркестравымі сродкамі. Характэрныя асаблівасці выкладання аркестравай фактуры. Тэмбравае размежаванне розных аркестравых функцый. Тэмбравае падабенства сімвалаў, якія адносяцца да адзінай аркестравай функцыі.

Раздзел II. Асноўныя прынцыпы і прыёмы ў аранжыроўцы для эстрадных ансамбляў

Тэма 5. Асноўныя прыёмы выкладання фактурных элементаў у эстрадных ансамблях

Асноўныя прыёмы выкладання мелодыі ў эстрадных ансамблях. Асноўныя прыёмы і прынцыпы выкладання гармоніі і іншых фактурных элементаў у эстрадных ансамблях. Пабудова акордавай, гамафонна-гарманічнай, поліфанічнай і іншых відаў фактур. Натуральныя, змененыя і змешаныя тэмбры. Узаемадзеянне тэмбраў.

Тэма 6. Віды эстрадных ансамбляў. Спалучэнне духавых, струнных інструментаў у эстрадных ансамблях

Віды эстрадных ансамбляў: джазавае трыа, квартэт, квінтэты, комба саставы, дыксіленд і інш. Спалучэнне двух, трох, чатырох, пяці і больш духавых інструментаў. Спалучэнне трохшасці струнных інструментаў. Арганізацыя гарманічнай вертыкалі (акорды tutti) і гарызанталі (кантрапункты, «запаўнен-

ні», «рыфы») у эстрадных ансамблях. Асаблівасці арганізацыі ансамблевай фактуры ў акампаменце.

*Тэма 7. Прынцыпы і прыёмы аранжыроўкі
музычных твораў*

Прынцыпы аранжыроўкі музычнага твора: адпаведнасць сродкаў выразнасці музычнаму вобразу, эканомія сродкаў выразнасці, размеркаванне сродкаў выразнасці ў адпаведнасці з будовай музычнай формы. Прыёмы аранжыроўкі: тэмбравая драматургія, выкарыстанне выразных магчымасцей рэгістраў, мадуляцый, рытміка-інтанацыйных комплексаў арыгінала, стварэнне дадатковых меладычных ліній (кантрапунктаў, «запаўненняў», «рыфаў») і інш.

**Раздзел III. Асаблівасці напісання фактурных элементаў
для асобных аркестравых груп**

*Тэма 8. Асаблівасці і спосабы напісання
розных фактурных элементаў для груп саксафонаў*

Унісонна-актаўнае, інтэрвальнае, акордавае і поліфанічнае выкладанне мелодыі ў групе саксафонаў. Выкладанне гармоніі ў групе саксафонаў. Магчымасці групы саксафонаў у функцыі акампаменту. Інтэрвальнае двухгалоссе ў функцыі акампаменту ў партыі саксафонаў. Асаблівасці выкарыстання саксафона-барытона.

*Тэма 9. Асаблівасці і спосабы напісання
розных фактурных элементаў для груп труб і трамбонаў*

Аранжыроўка мелодыі і акампаменту для труб і трамбонаў. Унісонныя, актаўныя, інтэрвальныя, акордавыя прынцыпы выкладання аркестравай фактуры ў групе труб і трамбонаў. Колькасны састаў групы труб і трамбонаў у аркестрах і ансамблях. Стылістычныя і жанравыя асаблівасці выкарыстання групы труб і трамбонаў.

*Тэма 10. Асаблівасці і спосабы напісання партый
для ўдарных інструментаў*

Прынцыпы і асаблівасці напісання партый ударнай устаноўкі, перкусіі, ударных інструментаў з вызначанай вышыняй

гуку і ўдарных інструментаў з невызначанай вышынёй гуку. Узаемадзеянне з інструментамі рытм-групы. Роля ўдарнай устаноўкі і перкусіі ў стварэнні «рыфа». Выкарыстанне інструментаў перкусіі ў асобных стылявых напрамках. Месца партыі перкусіі ў музычнай партытуры.

Тэма 11. Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для інструментаў рытм-групы

Рытмічная формула акампанементу. Тэмбравыя характарыстыкі і тэхнічныя магчымасці інструментаў рытм-групы: бас-гітары, гітары, фартэпіяна і электронных клавійных інструментаў. Узаемадзеянне інструментаў рытм-групы паміж сабой. Функцыянальныя ролі інструментаў рытм-групы. Музычныя інструменты, якія эпизадычна выкарыстоўваюцца ў розных саставах эстрадных ансамбляў і аркестраў (кантрабас, туба, банджа, арфа і інш.).

Тэма 12. Асаблівасці і спосабы напісання розных фактурных элементаў для інструментаў струннай групы

Унісонна-актаўнае, інтэрвальнае, акордавае і поліфанічнае выкладанне мелодыі групай струнных інструментаў. Выкладанне гармоніі ў групе струнных інструментаў. Розныя спосабы спалучэння струнных інструментаў пры выкладанні гармоніі. Магчымасць перакрывавання партый паміж сабой. Стварэнне «свабоднай» зоны ўнутры групы для дасягнення рэльефнасці гучання поліфанічных элементаў. Раздзяленне партый «divisi», выключэнне партый, выкарыстанне няпоўнай групы для дасягнення мастацкіх задач.

Раздел IV. Эстрадныя стылі, жанры, рытмы

Тэма 13. Разнавіднасці стыляў і стылявых напрамкаў у эстраднай музыцы

Стылістычная рознабаковасць у сучаснай эстраднай музыцы. Сувязь стыляў, стылявых напрамкаў і саставаў музычных ансамбляў. Сувязь эстрадных стыляў і стылявых напрамкаў з асноўнымі сучаснымі і традыцыйнымі формамі музыцыравання: фальклор, класіка, джаз, харавая музыка, авангард і інш.

Тэма 14. Традыцыйныя жанры і рытмы.

Джаз. Свінг. Балада

Асноўныя рытмічныя прынцыпы традыцыйных рытмаў (марша, вальса, полькі і інш.). Найбольш характэрныя варыянты сучаснай аранжыроўкі традыцыйных рытмаў. Характарыстыка джазавай музыкі. Традыцыйны джаз. Паняцце свінга. Характарыстыка свінга. Асноўныя рытмічныя малюнак свінга і яго мадыфікацыі. Магчымыя варыянты аранжыроўкі рытм-групы ў стылі традыцыйнага джаза. Прынцыпы аранжыроўкі для саставу дыксіленда.

Тэма 15. Блюз, рок-н-рол, бугі-вугі, блюз-рок, рытм-энд-блюз

Характарыстыка блюза. Гарманічная схема блюза. Форма блюза. Прынцып «пытанне – адказ» у блюзе. Спалучэнне блюзавага гукарада ў мелодыі і мажорнай гармоніі ў акампаменце. Выкарыстанне асаблівасцей блюза ў джазавай, эстраднай музыцы. Асноўныя рытмаформулы блюза і рок-н-рола. Характарыстыка бугі-вугі, блюз-рока, рытм-энд-блюза, іх рытмаформулы. Роднасць паняццяў і стылявое падабенства блюз-рока і рытм-энд-блюза.

Тэма 16. Жанры лацінаамерыканскай музыкі

Боса-нова, самба, танга, сальса, ча-ча-ча і іншыя жанры лацінаамерыканскай музыкі. Іх характэрныя рытмічныя асаблівасці. Інструменты, якія выкарыстоўваюцца ў гэтых жанрах. Магчымасць наяўнасці альбо адсутнасці ўдарнай устаноўкі як рытмічнай асновы акампаменту. Наяўнасць перкусіі. Распаўсюджанасць і разнавіднасці боса-новы ў сучаснай джазавай практыцы.

Тэма 17. Кантры. Рэгей

Характэрныя асаблівасці стылю кантры. Характэрныя асаблівасці стылю рэгей. Інструменты, якія выкарыстоўваюцца ў гэтых стылях. Прынцыпы аранжыроўкі. Магчымыя варыянты інтэрпрэтацыі стыляў эстраднымі ансамблямі і аркестрамі.

Тэма 18. Фанк. Дыска і сучасная танцавальная музыка

Характэрныя асаблівасці стылю фанк. Характэрныя асаблівасці стылю дыска. Інструменты, якія выкарыстоўваюцца ў гэ-

тых стылях. Асноўныя прынцыпы пабудовы рытмаформулы фанка і дыска. Сучасныя варыянты дыска і танцавальнай музыкі.

Тэма 19. Рок-музыка. Ф'южн.

Джаз-рок і рытмы камбінаваных стыляў

Стылявыя напрамкі рок-музыкі, іх характэрныя асаблівасці. Інструменты, якія выкарыстоўваюцца ў рок-музыцы. Камбінаванне стыляў як характэрная рыса музычнай творчасці апошніх дзесяцігоддзяў ХХ ст. Узаемадзеянне інструментаў рытм-групы паміж сабой у сучасных камбінаваных стылях. Характарыстыка стыляў ф'южн, джаз-рок. Інструменты, якія выкарыстоўваюцца ў гэтых стылях.

Раздзел V. Аранжыроўка для малых, сярэдніх саставаў аркестраў і біг-бэнда

Тэма 20. Малыя і сярэднія саставы эстрадных аркестраў

Функцыі групы саксафонаў і групы медных духавых у малых і сярэдніх эстрадных аркестрах. Спалучэнне груп паміж сабой, спалучэнне саксафонаў і кларнетаў. Спалучэнне інструментаў эстраднага аркестра ў tutti. Саліруючыя інструменты. Асаблівасці арганізацыі аркестравай фактуры ў акампанеменце.

Тэма 21. Гісторыя біг-бэнда.

Стылістыка музыкі для біг-бэндаў

Гісторыя ўзнікнення першых біг-бэндаў. Пашырэнне саставу дыксіленда як пачатак фарміравання першых біг-бэндаў. Роля аркестраў Ф. Хендэрсана, Б. Гудмена, Д. Элінгтана, К. Бэйсі, Г. Мілера, Г. Гудвіна і іншых у станаўленні біг-бэнда. Стылістычныя асаблівасці свінга ў біг-бэндзе. Сучасная стылістыка ў музыцы для біг-бэндаў.

Тэма 22. Асаблівасці напісання партытур

для сучаснага біг-бэнда. Пабудова аркестравай вертыкалі ў партытуры для біг-бэнда

Парадак размяшчэння інструментаў у партытуры для біг-бэнда. Прынцыпы партытурнага аб'яднання груп. Асаблівасці аркестравай фактуры для біг-бэндаў. Прынцыпы камплементарнай рытмікі ва ўзаемадзеянні паміж групамі. Акустычныя

правілы пабудовы паўнагучнай гарманічнай вертыкалі. Вертыкаль у асобных групах і ў tutti.

Раздзел VI. Асаблівасці аранжыроўкі для эстрадна-сімфанічнага аркестра

Тэма 23. Спалучэнне двух, трох, чатырох (і больш) струнных смычковых інструментаў у эстрадным аркестры.

Струнны квартэт. Струнны аркестр

Двухгалосае, акордавае, актаўнае правядзенне тэм. Двух-, трох- і чатырохгалосая поліфанія. Паняцце струннага квартэта як жанру акадэмічнай музыкі, як музычнага ансамбля і як характэрнай тэмбравай афарбоўкі. Партытура для струннага квартэта. Выкарыстанне ў саставе эстраднага аркестра. Паняцце струннага аркестра як музычнага ансамбля і як характэрнай тэмбравай афарбоўкі. Партытура для струннага аркестра.

Тэма 24. Характарыстыка эстрадна-сімфанічнага аркестра

Эстрадна-джазавы інструментарый: саксафоны, медныя духавыя інструменты, струнныя смычковыя інструменты, ударныя, гітара, бас-гітара, клавійныя электронныя інструменты і інш. Асаблівасці выкарыстання струнных смычковых інструментаў як групы ў класічным і эстрадна-сімфанічным аркестры. Функцыянальныя магчымасці струнна-смычковай групы ў аркестры. Партытурны запіс струнна-смычковай групы. Састаў і характарыстыка груп эстрадна-сімфанічнага аркестра. Тэмбравыя, мастацка-вобразныя і стылістычныя магчымасці сучаснага эстрадна-сімфанічнага аркестра.

Тэма 25. Партытура для эстрадна-сімфанічнага аркестра.

Функцыі і тэмбравае спалучэнне груп эстрадна-сімфанічнага аркестра

Парадак размяшчэння інструментаў у партытуры для эстрадна-сімфанічнага аркестра. Прынцыпы партытурнага аб'яднання груп эстрадна-сімфанічнага аркестра. Функцыі груп у эстрадна-сімфанічным аркестры (сольная, акампануючая, рытмічная, гарманічная, кантрапунктавая і інш.). Паняцці чыстых і змешаных тэмбраў, тэмбравай сумяшчальнасці інструментаў эстрадна-сімфанічнага аркестра.

Тэма 26. Пытанні балансу: аркестравая вертыкаль

Акустычныя прынцыпы пабудовы аркестравай вертыкалі ў эстрадна-сімфанічным аркестры. Улік дынамічных асаблівасцей інструментаў у пабудове вертыкалі. Варыянты спалучэння розных груп і інструментаў паміж сабой. Акустычны баланс паміж групамі і інструментамі эстрадна-сімфанічнага аркестра.

Тэма 27. Асаблівасці аранжыроўкі папулярнай песні для эстрадна-сімфанічнага аркестра

Асаблівасці аранжыроўкі эстраднай песні для эстрадна-сімфанічнага аркестра. Выкладанне вакальнай партыі аркестравай групай ці сольным музычным інструментам. Выбар музыкальнага інструмента для выканання сола адпаведна дыяпазону і характару вакальнай мелодыі. Размяшчэнне партыі сольнага інструмента ў партытуры.

Раздзел VII. Асаблівасці аранжыроўкі акампаменту для эстрадна-сімфанічнага аркестра

Тэма 28. Вакальнае мастацтва. Асаблівасці выкарыстання розных вакальных саставаў у эстраднай музыцы і спосабы іх партытурнага запісу

Асноўныя галасы: бас, барытон, тэнор, альт, сапрана. Іх дыяпазоны, характарыстыкі рэгістраў. Спосабы партытурнага запісу розных відаў вакальных гуртоў (жаночага, мужчынскага, змешанага). Стылістычныя асаблівасці выкарыстання вакальнага гурта ў эстраднай музыцы: джазавыя, джаз-рокавыя, рок-, поп-гурты, вакальна-інструментальныя ансамблі. Партытура для вакальна-інструментальнага ансамбля. Выкарыстанне харавых саставаў у эстраднай музыцы. Партытура для хору і эстрадна-сімфанічнага аркестра. Асноўныя віды функцыянальнага выкарыстання бэк-вакалу: педалі і падгалоскі. Напісанне партыі бэк-вакалу ў аркестравай партытуры.

Тэма 29. Асаблівасці аранжыроўкі акампаменту для вакалу

Выбар танальнасці вакальнага твора. Стварэнне аблегчанага інструментальнага суправаджэння. Стварэнне «свабодных зон» у музычнай тканіне суправаджэння. Адпаведнасць гучання і

афарбоўкі інструментальнага акампанемента характару, жанравай скіраванасці і зместу літаратурнага тэксту аранжыруемага вакальнага твора. Суправаджэнне з дубліраваннем вакальнай партыі. Суправаджэнне без дубліравання вакальнай партыі. Камбінаванае ці змешанае суправаджэнне. Формы выкладання інструментальнага суправаджэння. Сціснутая і разгорнутая форма выкладання інструментальнага суправаджэння.

Тэма 30. Інструментальныя раздзелы вакальнага твора

Уступы. Віды ўступаў: тэматычныя, свабодныя, рытмагарманічныя, камбінаваныя. Інтэрлюдзі (звязкі). Эпізоды. Аднаведнасць эпізода характару, зместу і жанравай накіраванасці музычнага твора. Заключэнні. Віды заключэнняў (тэматычныя, свабодныя і інш.).

Раздзел VIII. Практычная аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў

Пытанне 31. Практычная аранжыроўка

Асноўны парадак выканання дзеянняў пры аранжыроўцы. Аналіз стылю і формы першакрыніцы. Стварэнне «рыфа» і формы. Аранжыроўка тэматычнага матэрыялу. Стварэнне дадатковых аркестравых ліній і фактурных элементаў. Аранжыроўка ў пройдзеных стылях. Аранжыроўка джазавага стандарту. Аранжыроўка папулярнай песні. Аранжыроўка песні беларускага ці замежнага кампазітара для саліста-вакаліста.

Пытанне 32. Практычнае пералажэнне музычнага твора

Асноўны парадак выканання пералажэння музычнага твора. Аналіз партытуры, дырэкцыёна першакрыніцы. Аналіз стылю і формы першакрыніцы. Пералажэнне асноўных тэматычных ліній. Пералажэнне дадатковых фактурных элементаў і ліній. Пералажэнне фартэпіяннага твора для эстраднага інструментальнага саставу.

ИНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Браславский, Д. А.* Аранжировка для эстрадных ансамблей и оркестров / Д. А. Браславский. – М. : Музыка, 1974. – 392 с.
2. *Браславский, Д. А.* Аранжировка музыки для танцев / Д. А. Браславский. – М. : Сов. Россия, 1977. – 96 с.
3. *Браславский, Д. А.* Аранжировка сопровождения вокала для инструментальных ансамблей / Д. А. Браславский. – М. : Сов. Россия, 1983. – 77 с.
4. *Гаранян, Г. А.* Аранжировка для эстрадных и вокально-инструментальных ансамблей / Г. А. Гаранян. – М. : Музыка, 1986. – 224 с.
5. *Гаранян, Г. А.* Основы эстрадной и джазовой аранжировки / Г. А. Гаранян. – М. : Фонд Георгия Гараняна, 2010. – 252 с.
6. *Киянов, Б. П.* Руководство по инструментровке для эстрадных оркестров и ансамблей / Б. П. Киянов, С. И. Воскресенский. – Л. : Музыка, 1978. – 182 с.
7. *Кунин, Э.* Секреты ритмики в джазе, рок- и поп-музыке / Э. Кунин. – М. : Синкопа, 2001. – 56 с.
8. *Олеников, К. В.* Аранжировка / К. В. Олеников. – Ростов н/Д : Феникс, 2003. – 112 с.
9. *Саульский, Ю. С.* Аранжировка для биг-бэнда: методические заметки / Ю. С. Саульский. – М. : Композитор, 2001. – 128 с.
10. *Хэрли, Д.* Джаз-рок. Аранжировка для клавишных инструментов / Д. Хэрли. – М. : ГИД, 2002. – 56 с.
11. *Чулаки, М. И.* Инструменты симфонического оркестра / М. И. Чулаки. – М. : Музыка, 1983. – 172 с.

Дадатковая

1. *Агафонников, Н. Н.* Симфоническая партитура / Н. Н. Агафонников. – Л. : Музыка, 1981. – 196 с.
2. *Банщиков, Г.* Законы функциональной инструментровки / Г. Банщиков. – СПб. : Композитор, 1999. – 240 с.
3. *Дмитриев, Г. П.* Ударные инструменты: трактовка и современное состояние / Г. П. Дмитриев. – М. : Сов. композитор, 1991. – 136 с.
4. *Зряковский, Н. Н.* Общий курс инструментоведения / Н. Н. Зряковский. – М. : Музыка, 1976. – 480 с.

5. *Козлов, А.* Рок. Истоки и развитие / А. Козлов. – М. : Синкопа, 2001. – 192 с.

6. *Кузнецов, В. Г.* Работа с самодеятельными эстрадными оркестрами и ансамблями / В. Г. Кузнецов. – М. : Музыка, 1986. – 150 с.

7. *Левандо, П. П.* Хоровая фактура / П. П. Левандо. – Л. : Музыка, 1984. – 124 с.

8. *Мальтер, Л.* Таблицы по инструментоведению / Л. Мальтер. – М. : Музыка, 1965. – 65 с.

9. *Модр, А.* Музыкальные инструменты / А. Модр. – М., 1959.

10. *Пистон, У.* Оркестровка : пер. с англ. / У. Пистон. – М. : Сов. композитор, 1990. – 459 с.

11. *Порвенков, В. Г.* Акустика и настройка музыкальных инструментов / В. Г. Порвенков. – М. : Музыка, 1990. – 191 с.

12. *Римский-Корсаков, Н. А.* Основы оркестровки. Ч. 1 / Н. А. Римский-Корсаков. – М. : Музгиз, 1946. – 122 с.

13. *Римский-Корсаков, Н. А.* Основы оркестровки. Ч. 2 / Н. А. Римский-Корсаков. – М. : Музгиз, 1950. – 340 с.

14. *Симоненко, В. С.* Лексикон джаза / В. С. Симоненко. – Київ : Муз. Україна, 1981. – 112 с.

15. *Симоненко, В. С.* Мелодии джаза / В. С. Симоненко. – Київ : Муз. Україна, 1984. – 318 с.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне

Пры складанні заданняў самастойнай работы па вучэбнай дысцыпліне «Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў» неабходна прадугледзець узрастанне іх складанасці: ад заданняў, якія фарміруюць дастатковыя веды па вывучаным вучэбным матэрыяле на ўзроўні пазнавання, да заданняў, якія фарміруюць кампетэнцыі на ўзроўні ўзнаўлення, і далей да заданняў, якія фарміруюць кампетэнцыі на ўзроўні ўжывання атрыманых ведаў.

Пры выкананні самастойнай работы студэнту неабходна асобную ўвагу звярнуць на дыяпазоны музычных інструментаў, іх тэхнічныя і выразныя магчымасці, асаблівасці фактуры музычных твораў.

Пералік рэкамендаваных сродкаў дыягностыкі

Для кантролю і самакантролю ведаў студэнтаў выкарыстоўваецца наступны дыягнастычны інструментарый:

- 1) вуснае апытанне;
- 2) творчыя заданні па аранжыроўцы;
- 3) творчыя заданні па пералажэнні музычных твораў для розных складаў аркестраў;
- 4) правядзенне тэхнічных залікаў;
- 5) кантрольныя заданні па аранжыроўцы дадзенай мелодыі;
- 6) залік або экзамен (у адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам).

Крытэрыі ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці студэнтаў

10 балаў – ставіцца за дасканалы выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў, бездакорны ўзровень валодання ўсім арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за сістэматызавання, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы, а таксама па асноўных пытаннях, якія выходзяць за яе межы, выдатны ўзровень культуры выканання творчых заданняў;

9 балаў – ставіцца за выдатнае выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў, за высокі ўзровень валодання ўсім арсеналам вы-

разных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы, высокі ўзровень культуры выканання творчых заданняў;

8 балаў – ставіцца за добрае выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў, за дастатковы ўзровень валодання ўсім арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, сістэматызаваныя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, добры ўзровень культуры выканання заданняў;

7 балаў – ставіцца за выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў на сярэднім мастацкім узроўні, за дастатковы ўзровень валодання ўсім арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за сістэматызаваныя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, добры ўзровень культуры выканання заданняў;

6 балаў – ставіцца за выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў на здавальняючым мастацкім узроўні, за дастатковы ўзровень валодання ўсім арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за дастатковыя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, дастатковы ўзровень культуры выканання заданняў;

5 балаў – ставіцца за выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў на здавальняючым мастацкім узроўні, за слабы ўзровень валодання арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за недастатковыя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, сярэдні ўзровень культуры выканання заданняў;

4 балы – ставіцца за выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў на нізкім мастацкім узроўні, за слабы ўзровень валодання арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за недастатковыя веды па ўсіх пастаўленых пытаннях у аб'ёме вучэбнай праграмы, сярэдні ўзровень культуры выканання заданняў, лагічныя адказы на пытанні па курсе дысцыпліны, уменне рабіць высновы без істотных памылак;

3 балы – ставіцца за выкананне прадстаўленых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў на нізкім мастацкім узроўні, за нізкі ўзровень валодання арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за недастатковыя веды па пастаўленых пытаннях у аб’ёме вучэбнай праграмы, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў;

2 балы – ставіцца за недастатковую колькасць патрабуемых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў, за нізкі ўзровень валодання арсеналам выразных і тэхнічных магчымасцей музычных інструментаў, за фрагментарныя веды па пастаўленых пытаннях у аб’ёме вучэбнай праграмы, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў;

1 бал – ставіцца за адсутнасць патрабуемых экзаменацыйных работ па аранжыроўцы і пералажэнні музычных твораў, за адмову ад адказу.

Вучэбнае выданне

АРАНЖЫРОЎКА І ПЕРАЛАЖЭННЕ МУЗЫЧНЫХ ТВОРАЎ

Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці

*1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках),
напрамкаў спецыяльнасці 1-17 03 01-01 Мастацтва эстрады
(інструментальная музыка),
1-17 03 01-02 Мастацтва эстрады (камп'ютарная музыка),
1-17 03 01-03 Мастацтва эстрады (спевы),
1-17 03 01-06 Мастацтва эстрады (прадзюсарства)*

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар А. Д. Захарэвіч

Падпісана ў друк 2016. Фармат 60x84 ¹/₁₆.

Папера офісная. Рызаграфія.

Ум. друк. арк. 1,75. Ул.-выд. арк. 1,11. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:

УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/177 ад 12.02.2014.

ЛП № 02330/456 ад 23.01.2014.

Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.